

Oponentský posudek rigorózní práce

Markéty Bednářové : Ideální a reálný učitel odborného předmětu z pohledu žáků středních škol a studentů vyšších a vysokých škol, vývoj preferencí.

stran 133, příloh 34 str.

Předložená rigorózní práce Markéty Bednářové je především prací výzkumnou. Její pojetí je založeno velmi široce, protože v tématu práce není vymezeno o jaké odborné předměty se jedná. Teprve z textu je patrné zúžení na odborné předměty v oboru ošetrovatelství.

Ve vstupní části se autorka kromě vysvětlení pojetí své práce věnuje polemicky samotné problematice evaluace pedagogické práce učitelů žáky. Shrnuje s přehledem pokusy o podobné hodnocení realizované kvantitativní i kvalitativní formou u nás i v zahraničí (Nizozemsko). Autorka se zabývá i úskalími podobného hodnocení. Jedno však nezmiňuje - nemůže dojít „k vyřizování účtů žáků např. s náročným a přísným učitelem“ zvláště jedná-li se, jak je tomu pravidlem, o hodnocení anonymní ?

V další části je rozebírán sám pojem „učitel“ a následně i problematika tzv. ideálního učitele. Autorka se přiklání správně k chápání tzv. ideálu učitele jako hypotetického konstruktů, nicméně v jeho rozkrytí vychází z Koťova uceleného přehledu požadavků na ideálního učitele. V něm jí ale ze 14 požadavků jeden vypadl (str. 31). Uvádí i další možné charakteristiky žádoucích vlastností učitele. Předběžné srovnání s výsledky vlastního výzkumu postojů žáků k ideálu učitele (na str.32) vychází z výzkumu na odborných školách. To sice koresponduje i s šetřením, které dříve realizoval oponent, kdy na prvním místě se na tomto typu škol objevuje umění naučit se znalostí problematiky, ale možná by vše jinak dopadlo na gymnáziích nebo na učilištích, kde v našem šetření na prvním místě stála kvalita osobnosti a lidský vzor učitele před schopností naučit, resp. ve druhém případě praktická zkušenost pedagoga. Proto je třeba závěry dělat opatrně.

Následuje pasáž rozkrývající spíše konstatujícím způsobem formy profesionální přípravy učitelů na niž navazuje již specifická subkapitola o učitelích ošetrovatelských předmětů, která kriticky rozebírá vývoj profesionální přípravy středních zdravotnických pracovníků.

Autorka věnuje významnou pozornost vývoji žáků a studentů i jejich mentality za poslední desetiletí a odvolává se na některé u nás provedené výzkumy. Tento pohled je důležitý pro pochopení výsledků výzkumu věnovaného autorkou názorům studujících na jejich představu o ideálním a reálném učiteli, který je podstatnou částí posuzované disertační práce.

Vlastní výzkumná část je uvedena výzkumným záměrem. Ten ale není definován jednoznačně a mísí se s přáními autorky. Výroky typu „vedení škol by mělo usilovat o takové

učitele...“ (str.54) nepatří do formulací výzkumného záměru, který by měl být jednoznačný a jednoduše formulovaný. Hypotézy jsou formulovány věcně i formálně správně (str. 56) a autorka v závěru práce (str.117) je konfrontuje s výsledky vlastního výzkumu. Pokud jde o metodu zvolenou k šetření na velkém vzorku byla zvolena technika dotazníková. Jen není zcela jasné, co je podle autorky tzv.“nepřímé“ dotazování formou dotazníku (str.57).

Lze ocenit, že byl v práci nejen realizován, ale i podrobně rozebrán předvýzkum. To nebývá zcela běžné. Byla realizována dokonce i druhá fáze předvýzkumu, což svědčí o snaze autorky o preciznost při realizaci šetření. Výsledkem byl jednoduchý pětipoložkový dotazník, který umožňoval při malém časovém zatížení provést výzkum na velkém vzorku. Vzorek byl stratifikovaný, s velkou návratností, není ale zcela zřejmé, zda šlo o záměrný, nebo náhodný výběr.

. Výzkum realizovaný na více než 800 respondentech je zajímavý zejména srovnáním žáků SZŠ se studenty VŠ a VZŠ. Ukazuje se, že odlišnosti dané vyspělostí a typem studia do značné míry existují a autorka se snaží z nich v závěru práce doložené mnoha přílohami vytěžit doporučení pro přípravu budoucích pedagogů odborných předmětů ošetřovatelství. Jen škoda, že zpracování bylo sice pečlivé, ale zůstalo jen na úrovni statistického zpracování 1.stupně. Kdyby autorka např. při komparaci použila i třídění 2. stupně, mohly být výsledky ještě přesvědčivější.

Protože posuzovaná práce i po stránce formální splňuje požadavky na tento typ atestace, doporučuji ji k obhajobě.

V Praze dne 9.2.2009

Doc.PhDr. Jiří Pelikán, CSc,
oponent